

AJER
AKADEMIC JOURNAL OF
EDUCATIONAL RESEARCH

ISSUE 4

**AKADEMIC JOURNAL
OF EDUCATIONAL RESEARCH (AJER)
INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL**

May - June 2024

WWW.AJERUZ.COM

BOSHLANG‘ICH TA‘LIM METODIKASINING ZAMONAVIY KOMPYUTERLI TEXNOLOGIYALARI

Ubaydullayeva Dildora Baxodir qizi

CHDPU, Boshlang‘ich ta‘lim fakulteti talabasi

Annotatsiya: Maqolada boshlang‘ich ta‘limga zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi an‘anaviy o‘qitish usullaridan sezilarli darajada chetga chiqqanidan dalolat beradi. Interfaol smart doskalardan tortib virtual reallik tajribasiga qadar sinf xonalari an‘anaviy pedagogika chegaralaridan tashqarida o‘zgarib bormoqda.

Kalit so‘z: «Aqliy hujum», «Fikrlar hujumi», «Tarmoqlar» metodi, «Sinkveyn», «BBB», «Beshinchisi ortiqcha», «6x6x6», «Bahs-munozara», «Rolli o‘yin», FSMU, «Kichik guruhlarda ishlash»

Ta‘lim o‘qituvchi va o‘quvchilarning hamkorlikdagi faoliyati bo‘lib, shu jarayonda shaxsning taraqqiyoti, uning ma‘lumoti va tarbiyasi ham amalga oshadi. Darslarda o‘qituvchi o‘z bilimi, ko‘nikma va malakalarini mashg‘ulotlar vositasida o‘quvchilarga yetkazadi, o‘quvchilar esa uni o‘zlashtirib borishi natijasida undan foydalanish qobiliyatiga ega bo‘ladi. O‘rganish jarayonida o‘quvchilar o‘zlashtirishning turli ko‘rinishlaridan foydalanishadi, ya‘ni o‘zlashtirilayotgan ma‘lumotlarni qabul qilish, qayta ishlash hamda amaliyotga tatbiq etishda o‘ziga xos tafovutlarga tayanadi. Ta‘lim jarayonida o‘qituvchi va o‘quvchilarning dars paytidagi hamkorligi, o‘quvchilarning mustaqil ishlashi, sinfdan tashqari ishlar shaklida ta‘lim va tarbiya masalalari hal etiladi. Ta‘limning maqsadi jamiyat ehtiyojiga mos ravishda shakllanadi. Shunday ekan, ta‘lim-tarbiya maqsadi mos va mutanosib bo‘lishi kerak. Ilmiy adabiyotlarda ta‘limning maqsadi imkoniyatlaridan to‘g‘ri, aniq, o‘rinli foydalanish ko‘nikma va malakalarini hosil qilish, mantiqiy-ijodiy tafakkurni rivojlantirish, kommunikativ savodxonlikni oshirish, milliy g‘oyani singdirish, sharqona tarbiyani shakllantirish, shaxsni ma‘naviy boyitishdan iboratligi ta‘kidlangan. Ta‘limiy maqsad asosida o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, og‘zaki va yozma savodxonlikni oshirish, mantiqiy tafakkurni rivojlantirish orqali ularning muloqot madaniyati takomillashtiriladi. Tarbiyaviy maqsad asosida esa

ma'naviy, g'oyaviy, nafosat tarbiyasi beriladi. Til o'rganish jarayonida xalqning madaniy-axloqiy qadriyatlariga yaqinlashtirish imkoni paydo bo'ladi. Ulug' donishmandlardan biri «... kelajak tashvishi bilan yashasang, farzandlaringga yaxshi bilim ber, o'qit», degan ekan. Yurtimizda ta'lim-tarbiya tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar haqiqiy ma'noda bir-ikki yillik yoki qisqa davrda samaraga erishishga qaratilgan ish emas, balki chin ma'noda bir necha yuz yillarga tatiydigan o'zgarish bo'ldi, desak xato bo'lmaydi. Bu prezidentimizning kelajagimiz, kelajak avlodimiz haqida qayg'urib, yurtimizning barcha farzandlari – mening farzandlarim, ular bizlardan ko'ra kuchli, bilimli va albatta baxtli bo'lishlari kerak, degan g'oyasi zamirida donishmandlarcha siyosat yotganini ko'rsatadi.

Ma'lumki, ta'limda ilg'or pedagogik va yangi axborotlar texnologiyalarini tatbiq etish o'quv mashg'ulotlarining samaradorligini oshiribgina qolmay, ilm-fan yutuqlarini amaliyotda qo'llash orqali mustaqil va mantiqiy fikrlaydigan, har tomonlama barkamol yuksak ma'naviyatli shaxsni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interfaol metodlar va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish kundan-kunga ortib bormoqda. Bunday bo'lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchilar faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish esa ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topish, mustaqil o'rganish va fikrlash, tahlil qilish, hatto yakuniy xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishga o'rgatadi. O'qituvchi bu jarayonda shaxs rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan bir qatorda boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik funksiyasini bajaradi. Bugungi kunda ta'limda «Aqliy hujum», «Fikrlar hujumi», «Tarmoqlar» metodi, «Sinkveyn», «BBB», «Beshinchisi ortiqcha», «6x6x6», «Bahs-munozara», «Rolli o'yin», FSMU, «Kichik guruhlarda ishlash», «Yumaloqlangan qor», «Zigzag», «Oxirgi so'zni men aytay» kabi zamonaviy texnologiyalar

qo'llanmoqda. Dars mashg'ulotlarida o'yin-topshiriqlarni takrorlash yoki mustahkamlash darslarida foydalanilsa ijobiy natija beradi. O'yin-topshiriqning qaysi bir turini tanlash darsning turiga, sinf o'quvchilarining o'yin-topshiriqlarni bajarishga o'rgatilganlik darajasi, ularning bilim saviyasi, mustaqil ijodiy ishlash imkoniyatlari, o'rganilganlarni xotirada tez tiklay olishi, ijodkorlikning qay darajada shakllanganiga ham bog'liq bo'lishi kerak. Ta'limda o'quvchi shaxsini fikrlashga, o'zgarar fikrini anglash va shu fikrni og'zaki hamda yozma shaklda savodli bayon eta olishga o'rgatish masalasiga e'tibor qaratilgan bo'lib, mustaqil fikrlaydigan, nutq madaniyati rivojlangan savodxon shaxsni kamol toptirish asosiy o'rin egallaydi. Millatning turmush tarzi, madaniy yaratuvchanligi uning boy tarixiy merosi asosida o'rganiladi. Boshlang'ich ta'limga zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi an'anaviy o'qitish usullaridan sezilarli darajada chetga chiqqanidan dalolat beradi. Interfaol smart doskalardan tortib virtual reallik tajribasiga qadar sinf xonalari an'anaviy pedagogika chegaralaridan tashqarida o'zgarib bormoqda. Ushbu siljish nafaqat qog'oz va qalamni raqamli vositalar bilan almashtirish, balki talabalarning turli ehtiyojlari va o'rganish uslublarini qondiradigan boyitilgan o'quv muhitini yaratishga qaratilgan. Boshlang'ich ta'limda texnologiyani joriy etishning asosiy afzalliklaridan biri uning ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish qobiliyatidir. Interfaol ta'lim ilovalari, o'yinlashtirilgan o'quv platformalari va hamkorlikdagi raqamli vositalar o'quvchilarga o'quv sayohatlarida faol ishtirok etish imkonini beradi. Faktlarni eslab qolishdan tashqari, talabalar bilimlarni real dunyo stsenariylarida o'rganish, savol berish va qo'llashga da'vat etiladi. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar o'qituvchilarga har bir talabaning o'ziga xos sur'ati va kuchli tomonlarini tan olgan holda o'rganish tajribasini shaxsiylashtirishga imkon beradi. Moslashuvchan o'quv platformalari, ma'lumotlar tahlili va sun'iy intellekt algoritmlari o'qituvchilarga o'z yo'riqnomalarini moslashtirishda yordam beradi va har bir bolaning akademik rivojlanishi uchun zarur bo'lgan yordamni olishini ta'minlaydi. Biz boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish

sohasini o'rganar ekanmiz, ushbu maqola sinf xonalarini qayta shakllantiruvchi turli vositalar va strategiyalar, ular taqdim etayotgan muammolar va imkoniyatlar hamda o'quvchilar va o'qituvchilarga umumiy ta'sirini o'rganadi.

Kengaytirilgan reallikdan onlayn hamkorlik platformalarigacha, biz boshlang'ich ta'limning rivojlanayotgan landshaftini aylanib chiqamiz, texnologiya qanday qilib nafaqat qo'shimcha, balki o'quvchilarning keyingi avlodini tarbiyalash uchun o'zgartiruvchi katalizator ekanligiga oydinlik kiritamiz. Asosiy qism Boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish Ta'limning doimiy rivojlanib borayotgan manzarasida boshlang'ich sinflarga zamonaviy texnologiyalarning kiritilishi o'rganishning yangi davrini boshlab berdi, an'anaviy paradigmalarni qayta shakllantirdi va o'qituvchilar va o'quvchilarga ko'plab imkoniyatlar va muammolarni taqdim etdi. Ushbu transformatsion siljish tarkibni shunchaki raqamlashtirishdan tashqariga chiqadi; u ishtirok etish, shaxsiylashtirilgan ta'lim va 21-asrning muhim ko'nikmalarini rivojlantirish uchun texnologiyadan foydalanadigan ta'limga yaxlit yondashuvni o'z ichiga oladi. Interaktiv smartboards va undan tashqari: sinf dinamikasini qayta aniqlash Boshlang'ich sinflarda texnologiyaning eng ko'zga ko'ringan ko'rinishlaridan biri bu interfaol smart doskadir. Ushbu katta sensorli displeylar an'anaviy doskalar o'rnini bosdi va o'qituvchilar uchun o'quvchilarni chuqur o'rganish tajribasiga jalb qilish uchun dinamik taval taklif qiladi. O'qituvchilar endi o'z darslariga multimedia elementlari, interaktiv viktorinalar va real vaqt rejimidagi namoyishlarni muammosiz integratsiyalashlari mumkin, bu esa yosh onglarning e'tiborini ilgari tasavvur qilib bo'lmaydigan usullar bilan o'ziga jalb qiladi. Smart doskalardan tashqari, o'quv maqsadlarini to'ldirish va individual ta'lim uslublarini qondirish uchun mo'ljallangan ko'plab ta'lim ilovalari va dasturlari paydo bo'ldi. Masalan, o'yinlashtirilgan o'quv platformalari o'rganishni qiziqarli va interaktiv qilish qobiliyati tufayli mashhurlikka erishdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Mirziyoyev Sh.M. “Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak”. Toshkent 2017, 45-bet.
2. Abdullayeva B.S. Fanlararo aloqadorlik turlari haqida 2005 yil 14-bet
3. Abu Reykhan Biruni. Izbrannye proizvedeniya, I. Tashkent. ANUzbSSR. 1957, s. 87-89
4. Yo‘ldashev J. G., Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. – T: Fan va texnologiya, 2008.

AKADEMIC JOURNAL OF EDUCATIONAL RESEARCH (AJER)
international scientific journal
4-son

Nashr qilingan sana: 29.06.2024.
Shrift: "Times New Roman".

“ACADEMIC JOURNAL” MCHJ
Manzil: 700096, Toshkent shahri, Chilozor tumani, Bog‘iston ko‘chasi, 116/6.
www.ajeruz.com, info@ajeruz.com, +998950457172